De geschiedenis van de vrijzinnigheid in Menen - VC De Bezatse

Het huidig Vrijzinnig Centrum is een vereniging die opgericht werd op de grondvesten van een vrijzinnig humanisme dat reeds heel lang in de regio aanwezig was en is. Het humanisme, dat zijn wortels kreeg in de oudheid, is door de eeuwen heen omstreden en bestreden geweest. Wanneer wij daar de vrijzinnige gedachte aan verbinden, is het normaal dat in de christelijke samenleving, met strenge godsdienstige wetten en normen, een harde strijd gevoerd moest worden voor een zekere aanvaarding.

De wettelijke erkenning kwam er echter pas onlangs, op het einde van de vorige eeuw, met zeer recent nog enkele wettelijke aanpassingen.

Wat is de afgelegde weg in Menen?

Eind 19de eeuw, vanaf 1880-1890, ontstonden er her en der antiklerikale vrijdenkersbonden. Ook in Menen.

De sociale wantoestanden die door de vooruitstrevende liberalen en 'nieuwe' socialisten werden aangeklaagd brachten in deze antiklerikale middens een nieuwe aanhang. Zo ontstond in Menen een liberaal filantropische (...en antikatholieke) vrijdenkersbond 'Cercle des Libre Penseurs Francesco Ferrer'. Hierbij sloten zich ook socialistische militanten aan. De 'Cercle de Libre Penseurs Francesco Ferrer' werd opgericht rond de eeuwwisseling met als voorzitter Arthur Coël, rasechte Menenaar, geboren op 28 november 1875. Hij was gehuwd met Sophie Quevrin, bijgenaamd Sophie Feelke. Samen hielden zij er een merceriewinkeltje 'Aux Quatre Saisons' op na, in de Rijselstraat nummer 20. Zij hadden drie kinderen: Suzanne, Raymond en Marcel.(Ten bewijze hiervan verwijzen we naar de documenten van onze vereniging betreffende de burgerlijke begrafenis van de socialistische militant Joseph Popelier in maart 1912, en naar de begrafenis van Arthur Coël, vrijzinnig liberaal en voorzitter van de CLPFF, in april 1917. Deze begrafenissen bleven niet onopgemerkt mede door de aanwezigheid en de toespraken van de leden van de CLPFF).

In de plaatselijke uitgave 'De Meenenaar' verschenen bijzonder haatdragende teksten over deze 'goddelozen'

Francesco Ferrer

Francesco Ferrer was een Catalaanse onderwijzer en links-liberaal met anarchistische neigingen die de 'Moderne School' stichtte nabij Barcelona. Deze school was pluralistisch, gemengd en vrij van kerk en staat. Francesco Ferrer werd na een schijnproces in oktober 1909 gefusilleerd. Dit tot groot protest van velen. Hierdoor wordt hij tot op heden nog steeds geëerd als 'libre penseur'. Vandaar de benaming van de vrijdenkersbond van Menen begin 20ste eeuw.

De leden van de 'Ferrer Bond' vergaderden in een herberg op de hoek van de Rene Gombertstraat(Schoolstraat) en het Van der Merschplein. Deze herberg werd later afgebroken en vervangen door een appartementsgebouw.

Niet toevallig was deze herberg gelegen nabij de Kazernestraat. Hier hadden de vrijzinnige liberalen hun coöperatieve 'Help U Zelve', een harmonie en een toneelkring 'Nut en Vermaak'. Vlakbij, in de Ontvoogdingsstraat (toen de Wilde Zwijnstraat), stond het Volkshuis met de socialistische organisaties, waaronder de coöperatieve 'De Plicht', een harmonie en een toneelkring 'Edmond van Beveren'.

De vrijzinnige gedachte

De vrijzinnige gedachte blijft in Menen aanwezig, zij het in sommige periodes wat meer uitgesproken dan in andere. Tijdens de bestuursjaren van de socialistische burgemeester Debunne, die trouwens sterk door de clerus werd bevochten, was de

vrijzinnige gedachte zelfs prominent aanwezig. Uiteraard, eens opnieuw in het gemeentebestuur, zullen de katholieken voor de harde kerkelijke koers tegen de vrijzinnigheid kiezen.
In 1964 wordt het eerste Lentefeest voor de Vrijzinnige Jeugd ingericht door de Oudervereniging voor Moraal. Het wordt een nieuwe mijlpaal in de erkenning van de cursus niet-confessionele zedenleer.
In deze tijd groeide in Menen ook het verlangen naar een vrijzinnig huis/centrum voor de verschillende vrijzinnige organisaties. In mei 1983 werd na een vergadering met het Vrijzinnig Laïciserend Centrum van Oostende en het Vrijzinnig Ontmoetingscentrum van Antwerpen een stuurgroep samengesteld voor Menen. De eerste voorzitter werd Vicky Dewilde-Vancompenolle. Nicole Van Eenoo werd secretaris en Odette Six werd benoemd tot penningmeester. Vrouwelijker kon niet!
De feitelijke vereniging kreeg rechtspersoonlijkheid als vzw in 1985. Door de stuurgroep werd een actief wervingsprogramma opgezet. Ook werd er aan het stadsbestuur navraag gedaan om een eigen lokaal te bekomen. Dit kwam er in het Oude Vredegerecht in het Kazernegebouw aan het Leopoldsplein.

De Bezatse

Het centrum kreeg de naam 'De Bezatse', een West-Vlaams woord voor een ransel met twee vakken. Deze ransel werd vroeger gebruikt door mensen die vertrokken met hun schaarse bezittingen. 'Pak joen bezatse moa mee!'
Het woord 'Bezatse' gaat terug tot de geuzentijd. Rebelse geuzen droegen penningen met de leuze: 'fidèle au roi, jusqu'à porter la besace'. De bedelzak verwijst ook naar armoede. Na de beeldenstorm, waaraan ook Menen niet ontsnapte, deed de Inquisitie haar intrede. Kortom beter dan een persoonsnaam of een spreuk heeft 'De Bezatse' als naam alles in zich wat het centrum wil zijn: vrijzinnig, democratisch, volks en met respect voor ieders mening.

Vrijzinnig humanistische dienstverlening

Op dit moment zorgt Lore Alleman, vrijzinnig humanistisch consulent van het huisvandeMens Ieper voor de vrijzinnig humanistische dienstverlening in het centrum. Via onze nieuwsbrief en de verschillende activiteiten en vergaderingen streeft het huidig bestuur ernaar het contact met de leden te behouden. Wij ontvangen nieuwe medewerkers en verfrissende ideeën graag met open armen!